

LAKIALOITE 5/2013 vp

Laki ampuma-aselain muuttamisesta

Eduskunnalle

Vuoden 2011 ampuma-aselakiuudistuksessa luotiin "ampuma-asekouluttajan" käsite (ampuma-aselain 45 d §). Rekisteröity ampumaseura asettaa ja poliisilaitos kouluttaa ja hyväksyy ampuma-asekouluttajan. Nimike on harhaanjohtava, sillä ampuma-asekouluttajan tehtävänä ei ole antaa ampumakoulutusta vaan kirjoittaa todistuksia aktiivisesta ampumaharrastuksesta. Tällainen todistus on yksi edellytys hankkimisluvan saamiseksi käsiaseelle eli pistoolille, revolverille, pienoispistoolille tai pienoisrevolverille.

Alkuperäisessä hallituksen esityksessä asetettiin käsiaseluvan saamisen edellytykseksi kuuluminen ampumaseuraan ja kaksi vuotta kestänyt aktiivinen harrastaminen seuran omistamalla aseella. Valiokuntakäsittelyssä tällaisen vaatimuksen katsottiin rikkovan negatiivista yhdistymisvapautta eli oikeutta olla kuulumatta yhdistyksiin.

Nykyinen laki ei määrittele ampuma-asekouluttajan oikeuksia ja velvollisuuksia mitenkään, mikä yhtäältä vaarantaa ampuma-aseluvan hakijan oikeusturvan ja toisaalta pikemminkin heikentää kuin parantaa aseturvallisuutta.

Vaikka ampuma-asekouluttajat ovat ampumaseurojen asettamia, luvan hakijalla ei ole velvollisuutta kuulua ampumaseuraan. Tästä seuraa loogisesti, että ampuma-asekouluttajalla on velvollisuus kirjoittaa pyydettyä harrastustodistus myös henkilölle, joka ei kuulu ampumaseuraan. Ampuma-asekouluttajalla ei voi olla ensi käden tietoa sellaisen henkilön ampumaharrastuksesta, joka ei kuulu samaan ampumaseuraan ja jota hän ei edes tunne. Laki ei määrittele lain-

kaan, millaista näyttöä harrastuksesta ampuma-asekouluttajan tulee edellyttää todistusta pyytävältä luvanhakijalta. Ampumapäiväkirja on yksi mahdollisuus, mutta käytännössä ampuma-asekouluttajan mahdollisuudet varmistaa päiväkirjamerkintöjen autenttisuus ovat olemattomat.

Nykyisissä oloissa ampumaseuraan kuuluminen on käytännössä, ja lain hengen vastaisesti, käsiaseluvan saamisen edellytys, koska seuraan kuulumattoman henkilön on hyvin vaikeaa löytää ampuma-asekouluttajaa, joka kirjoittaisi hänelle luvan edellytyksenä olevan todistuksen. Koska todistukseen vaadittavaa näyttöä ei toisaalta ole määritelty, on olemassa todellinen mahdollisuus, että ampuma-asekouluttaja kirjoittaa "julkista luotettavuutta" nauttivan asiakirjan epäluotettavan näytön perusteella. Näin ollen ampuma-asekouluttajajärjestelmä, sellaisena kuin se vuonna 2011 hyväksytyssä laissa on, tosiasiaassa edistää käsiaseiden päätymistä väärin perustein väriin käsiin.

Aiemmassa, vuonna 1998 voimaan tulleessa laissa hankkimisluvan saamisen edellytyksenä oli lupaviranomaiselle toimitettu "uskottava näyttö" aktiivisesta ampumaharrastuksesta. Tämäkin muotoilu oli liian väljä ja johti suureen paikkakuntaakohtaiseen vaihteluun lupakäytännöissä. Se myös mahdollisti sen, että Jokelan ja Kauhajoen kouluampujat saivat hankkimisluvan pienoispistooliin lähes olemattoman harrastushistorian perusteella.

Monissa poliisilaitoksissa oli kuitenkin vaikiintunut, sinänsä lakiin perustumaton käytäntö, jossa lupahakemuksen liitteeksi edellytettiin

muun ohella kahta tai useampaa vapaamuotoista puoltoa hakijan henkilökohtaisesti tuntevilta luvanhaltijoilta. Hakemuksen puoltajat paitsi todistivat hakijan ampumaharrastuksesta myös toivat esiin näkemyksensä luvanhakijan henkilökohtaisesta soveltuvuudesta ampuma-aseen haltijaksi. Ampumaharrastus aloitetaan yleensä tuttavien tai sukulaisten aseilla ja valvonnassa. Puoltokirjemenettely takasi luvanhakijoiden oikeusturvan ja yhdenvertaisen aseman nykyistä ampuma-asekouluttajajärjestelmää paremmin. Tämän lisäksi se edisti tehokkaasti aseturvallisuutta, koska puoltajien todistus sekä harrastuksesta että harrastajasta perustui ensikäden tietoihin ja havaintoihin.

Käsiaseet ovat haluttuja laitteita rikollisten ja rikosta suunnittelevien keskuudessa, ja niiden päätymistä väärin käsiin on kaikin keinoin py-

rittävä ehkäisemään. Toisaalta vastuullista ampumaharrastusta ei tule tarpeettomasti hankaloittaa. Turvallisuus- ja harrastusnäkökulmat voidaan parhaiten yhdistää luopumalla nykyisestä, huonosti harkitusta ampuma-asekouluttajajärjestelmästä ja korvaamalla se menettelyllä, jossa hakijalta edelleen edellytetään kahden vuoden aktiivista harrastamista siten kuin se on määritelty ampuma-aselain 45 §:ssä ja ampuma-aseasetuksen 44 d §:ssä, mutta jossa ampuma-asekouluttajan todistuksen sijaan hakijalta edellytetään vähintään kahta suositusta hänet ja hänen harrastuksensa tuntevilta vastaavan aseluvan haltijoilta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

ampuma-aselain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ampuma-aselain (1/1998) 45 d ja 67 b §, sellaisina kuin ne ovat laissa 124/2011, sekä *muutetaan* 45 §:n 1 momentti, 53 a §:n 1 momentin 1 kohta ja 69 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 124/2011, seuraavasti:

45 §

Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset luonnolliselle henkilölle

Hankkimislupa voidaan antaa sellaiselle 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussaan ampuma-aseita ja aseene osia. Lupaviranomaisella on oikeus saada hakijasta lääketieteellinen arvio, kun saatujen tietojen tai haastattelun perusteella lupaviranomaisella on syytä epäillä luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta ampuma-aseen hallussapitoon. Lupaviranomaisella on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä saada lääketieteellisessä arviossa luvanhakijasta sellaiset terveys-

tiedot, jotka ovat välttämättömiä lupaviranomaisen arvioidessa hakijan sopivuutta ampuma-aseen hallussapitoon. Asevelvollisen on esitettävä selvitys suoritetusta varusmies- tai siviilipalveluksesta. Jos palvelusta ei ole suoritettu, asevelvollisen on esitettävä määräys aloittaa palvelus taikka päätös palveluksesta vapauttamisesta, palvelusajankohdan siirrosta tai palveluksen keskeyttämisestä syineen. Hankkimislupa pistoolia, pienoispistoolia, revolveria tai pienoisrevolveria taikka niiden osaa varten voidaan antaa vain 20 vuotta täyttäneelle henkilölle. Hankkimislupa ampumaurheilussa ja -harrastuksessa käytettävää 6 §:n 2 momentin 4–7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta varten voidaan antaa luonnolliselle henkilölle vain, jos tämä esittää suosittelevat vähintään kahdelta hänet henki-

lökohtaisesti tuntevalta henkilöltä, joilla on hallussapitolupa vastaavan tyypin ampuma-aseeseen. Suosittelevasta on käytävä ilmi hakijan vähintään kaksi vuotta kestänyt aktiivinen harrastus sekä suosittelevan käsitys hakijan soveltuvuudesta ampuma-aseeseen haltijaksi. Aktiivisen harrastuksen jatkumista koskevaan kahden vuoden ajanjaksoon lasketaan puolet aseellisesta palvelusta asevelvollisena suoritettua palvelusta tai puolet naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta suoritettua palvelusta. Hankkimislupa ampumaurheilussa ja harrastuksessa käytettävään tämän lain 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettuun ampuma-aseeseen voidaan myöntää myös, jos henkilö esittää luotettavan selvityksen harrastuksestaan ja työnantajanaan toimivan valtion viranomaisen todistuksen siitä, että hän virkaansa kuuluvissa tehtävissä kantaa 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta.

53 a §

Harrastuksen jatkumisen osoittaminen

Luonnollisen henkilön, jolla on metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampu-

mista, ampumaurheilua ja -harrastusta taikka näytöstä, kuvausta tai muuta vastaavaa esitystä varten 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettua ampuma-aseeseen toistaiseksi voimassa oleva hallussapitolupa, on viiden vuoden kuluttua luvan antamisesta ja tämän jälkeen viiden vuoden välein toimitettava lupaviranomaiselle:

1) vähintään kahden 45 §:n tarkoittaman suosittelevan henkilön antama todistussampumaurheilun ja -harrastuksen aktiivisesta harrastamisesta;

69 §

Varoitus

Lupaviranomainen ja asevastaavalle tai asekeräilijälle hyväksynnän antanut viranomainen voi ampuma-aseen, aseosan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttavan luvan taikka hyväksynnän peruuttamisen sijasta antaa varoituksen, jos luvan tai hyväksynnän peruuttaminen olisi olosuhteisiin nähden kohtuutonta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 7 päivänä helmikuuta 2013

Jussi Halla-aho /ps
Juho Eerola /ps
Ritva Elomaa /ps
Teuvo Hakkarainen /ps
Lauri Heikkilä /ps
Reijo Hongisto /ps
Ari Jalonen /ps
Johanna Jurva /ps
Arja Juvonen /ps
Pietari Jääskeläinen /ps
Osmo Kokko /ps
Laila Koskela /ps
Maria Lohela /ps

Anne Louhelainen /ps
Martti Mölsä /ps
Jussi Niinistö /ps
Ismo Soukola /ps
Reijo Tossavainen /ps
Kaj Turunen /ps
Juha Väättäinen /ps
Olli Immonen /ps
Tom Packalén /ps
Ville Vähämäki /ps
Vesa-Matti Saarakkala /ps
Markus Mustajärvi /vr
James Hirvisaari /ps